

A. Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Inleiding

Risico's en de beheersing van deze risico's krijgen een steeds prominentere plek in de Planning & Control cyclus van de gemeente Oirschot. Zo is er in de eerste bestuursrapportage 2017 voor het eerst verslag gedaan over de ontwikkeling van de risico's opgenomen in de begroting 2017.

Deze paragraaf gaat in op ontwikkelingen binnen en buiten de organisatie die van invloed kunnen zijn op de financiële huishouding, maar nog niet financieel zijn vertaald. De paragraaf is gebaseerd op artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en daarop van toepassing zijnde toelichting. We gaan in op:

- Het beleid betreffende weerstandscapaciteit en risico's.
- Een inventarisatie van de risico's.
- Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit.
- Een berekening van het weerstandsvermogen en een oordeel over het gevormde vermogen.
- Kengetallen die inzicht geven in de financiële positie van de gemeente.

Conclusie:

Het weerstandsvermogen drukken we uit in een ratio (beschikbare weerstandscapaciteit / 90% van de benodigde weerstandscapaciteit) en komt uit op 17,65. Dit betekent dat ons weerstandsvermogen ruim boven de vastgestelde ratio van 1,4 uitkomt en dat we met ons weerstandsvermogen met een zekerheid van 90% alle geïnventariseerde risico's op kunnen vangen.

Het beleid op weerstandscapaciteit en risico's

Het beleid op het gebied van risicomanagement en weerstandsvermogen is te vinden in de nota "Risicomanagement en Weerstandsvermogen", vastgesteld op 18 december 2012. Op 21 oktober 2014 is bij de vaststelling van de 'nota reserves en voorzieningen 2014' de ratio van het weerstandsvermogen bepaald op 1,4.

Voor de objectivering van de hoogte van het benodigde weerstandsvermogen bestaan geen wettelijke normen. Om de ratio te duiden maken we gebruik van onderstaande waarderingstabel van het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) en de Universiteit van Twente:

Waardering	Ratio	Betekenis
A	> 2	Uitstekend
B	1,4 – 2	Ruim voldoende
C	1 – 1,4	Voldoende
D	0,8 – 1	Matig
E	0,6 – 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Gegeven de ratio van 17,65 betekent dit voor ons dat ons weerstandsvermogen op dit moment 'uitstekend' is.

Een inventarisatie van de risico's.

Voor de begroting 2018 zijn de bestaande risico's geïventariseerd die niet op een andere wijze zijn afgedekt. Bijvoorbeeld door een verzekering af te sluiten of door een bedrag of voorziening op te nemen in de begroting of een bestuursrapportage. We houden hierbij rekening met de kans dat de onderkende risico's zich voordoen én de financiële impact wanneer dit daadwerkelijk gebeurt. Deze analyse is per risico gemaakt. Zie de inventarisatie hieronder en op de volgende bladzijden.

Programma 1 "Onderwijs"

Voor programma 1 zijn geen risico's te onderkennen. Voor gebouwschade zijn wij als gemeente verzekerd.

Programma 2 "Zorg, werkgelegenheid en participatie"

<u>Indicaties Jeugdzorg</u>				
Sinds 1 januari 2015 zijn we verantwoordelijk voor de indicaties en uitvoering van Jeugdzorg. Het afgelopen jaar is hard gewerkt om te komen tot betrouwbare prognoses op basis van de toegekende zorg opgenomen in de cliëntenadministratie. Op basis van huidige ontwikkelingen en de op handen zijnde aanpassingen van de tarieven zijn extra kosten geraamd in de begroting 2018 en volgende jaren.				
1.	Landelijk is er sprake van afwijkingen in bestedingen ten opzichte van de door het rijk ontvangen uitkeringen. De berichtgevingen vanuit Eindhoven en Helmond zijn hier een voorbeeld van. M.i.v. 2016 is een nieuw verdeelmodel van toepassing. Het risico is dat ervaringscijfers uit 2016 leiden tot aanpassingen in het verdeelmodel. Omdat moeilijk in te schatten is om welke bedragen het gaat sluiten wij aan bij de bedragen genoemd in de begroting 2017, ook al kennen deze een andere grondslag.	25%	€ 310.000	€ 77.500

<u>Wmo: Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang</u>				
Gemeenten zijn verantwoordelijk voor Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang in het kader van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. De financiering moet aansluiten op de inhoud.				
2.	In de huidige situatie zijn centrumgemeenten verantwoordelijk voor deze taak en krijgen die gemeenten op basis van een landelijk verdeelmodel middelen aange-reikt van het rijk. M.i.v. 2020 gaat dit veranderen en krijgen individuele gemeenten op basis van een nieuw verdeelmodel middelen. Samenwerking blijft echter noodzakelijk. Het risico is dat deze ontwikkeling de gemeente als gevolg van het nieuwe verdeelmodel meer geld gaat kosten	10%	€ 450.000	€ 45.000

Programma 3 "Ruimte, Bouwen en Wonen"

<u>Bodemsanering</u>				
De risico's die voor de gemeente voortvloeien uit bodemverontreiniging, zijn moeilijk vooraf in te schatten. Voor saneringsobjec-ten in het kader van de Wet Bodembescherming wordt de omvang van het risico sterk bepaald door factoren als eigendomssitua-tie en oorzaak van de bodemverontreiniging. Zoveel mogelijk worden saneringskosten opgenomen in de grondexploitaties. Daar-naast kunnen sommige kosten verhaald worden op eigenaren (bijv. bij een asbestbrand). Maar overige onverwachte kosten zijn niet uitgesloten, waarbij sprake kan zijn van het volledig voor rekening komen van de saneringskosten voor de gemeente.				
3.	▪ Verwachte bodemsanering, potentiële risico's	25%	€ 100.000	€ 25.000

<u>Bestemmingsplan Buitengebied</u>				
In juni 2013 is het bestemmingsplan Buitengebied (fase 2) vastgesteld. Dit is in 2015 onherroepelijk geworden met een verplich-ting vanuit de Raad van State om een aantal zaken aan te passen binnen 1 jaar. Dit bestemmingsplan beperkt op een aantal gebieden mogelijkheden van de (intensieve) veehouderij. Daaruit kunnen planschadeclaims ontstaan. Via uitgebreide communi-catie en een overgangsregeling verwachten wij dat we er alles aan gedaan hebben om deze claims te vermijden. Het risico blijft de komende jaren nog aanwezig. Vanuit een totale inschatting op basis van een planschaderisico analyse verdeeld over de jaren waarop beroep op planschade mogelijk is, komen we tot onderstaande bedragen.				
4.	▪ Het is niet in te schatten in welke mate schade-claims ondanks alle communicatie en maatregelen worden ingediend	25%	€ 400.000	€ 100.000
		50%	€ 100.000	€ 50.000
	▪ Omdat we niet voldoen aan plicht om tijdig reparaties vast te stellen is risico op dwangsom aanwezig			

Programma 4 "Economie"

Voor programma 4 zijn geen risico's te onderkennen.

Programma 5 "Veiligheid en Handhaving"

<u>Bodemsanering / crimineel afval</u>				
Het illegaal storten van afval, zoals XTC uit laboratoria komt steeds vaker voor in Zuid Nederland. Hoewel de dumpingen in onze gemeenten minder zijn dan in andere Brabantse gemeenten, zijn de opruimingskosten aanzienlijk.				
5.	▪ Verwachte kosten voor opruimen van dumping(en)	75%	€ 100.000	€ 75.000

Programma 6 "Openbaar Gebied"

<u>Naheffing Atterro</u>				
Het SRE en vijf andere Brabantse gewesten hebben in 1995 een verwerkingsovereenkomst met Atterro afgesloten. Dit contract startte op 1 februari 1997 en loopt op 31 januari 2017 af. In mei 2014 heeft Atterro de gemeenten geïnformeerd over het feit dat Atterro voornemens is om over de periode 2011-2014 een naheffing te factureren i.v.m. het niet voldoen aan de minimale volume-				

verplichtingen. Op 18 februari 2015 heeft Attero via haar advocaat een arbitrageaanvraag naar het Nederlands Arbitrage Instituut gestuurd. Ondertussen is een arbitraal eindvonnis gewezen, waaruit blijkt dat Attero geen naheffing in rekening mag brengen. Attero heeft gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot het indienen van een vordering tot vernietiging van het vonnis. Deze vordering is zeer recent afgewezen op grond van het ontbreken van schade voor Attero. Niet bekend is of Attero tegen deze afwijzing in cassatie gaat. In dezelfde kwestie hebben zij een claim weggelegd voor het jaar 2015. Het is mogelijk dat zij dit ook gaan doen voor de resterende looptijd van het contract, 2016 en januari 2017. Het risico tot naheffing is daardoor nog niet van de baan. Het moge duidelijk zijn dat de gewesten en gemeenten iedere vorm van claim van Attero afwijzen.

6.	▪ Verwachte naheffing niet behalen volumeplicht	25%	€ 220.000	€ 55.000
----	---	-----	-----------	----------

Programma 7 "Cultuur en Sport"

Voor programma 7 zijn geen risico's te onderkennen.

Programma 8 "Vitaal Landelijk Gebied"

Voor programma 8 zijn geen risico's te onderkennen.

Programma 9 "Bestuur"

Een duurzame bestuurlijke toekomst

In een interactief proces met inwoners en instellingen wordt eind 2017 een heroverweging gemaakt over de slagvaardigheid en zelfstandigheid van de gemeente Oirschot. Varianten die hierbij aan de orde komen zijn: van bestuurlijke fusie tot geïntensiverde samenwerking, van splitsing van de gemeente tot zelfstandig blijven. In die varianten is mogelijk ook een uittreding aan de orde uit de WSD en/of de GRSK. De gemeente blijft wel verantwoordelijk voor de taken die nu aan deze (verbonden) partijen zijn uitbesteed. Naast frictiekosten als gevolg van uittreden moet de gemeente dan zelf deze nieuwe taken gaan organiseren.

7.	▪ Zoals genoemd bestaat het risico uit frictiekosten en kosten van de opzet van een nieuwe organisatie die duurder uitvalt dan de bestaande kosten.	10%	€ 3.200.000	€ 320.000
----	---	-----	-------------	-----------

Verbonden partijen

Bij tegenvallende exploitaties kan aanspraak worden gemaakt op extra gemeentelijke middelen. Tot op heden worden de begrotingen van de verbonden partijen/gemeenschappelijke regelingen één op één verwerkt in de begroting van de gemeente. Verbonden partijen dienen te opereren binnen de vastgestelde begrotingen en als er tekorten ontstaan, dan dekken ze dat uit hun reserves. De GRSK heeft geen reserves, dus tekorten moeten de deelnemende gemeenten zelf bijpassen.

8.	▪ Het risico bestaat dat exploitaties tegenvallen en dat vertegenwoordigers van gemeenschappelijke regelingen een beroep doen op de gemeentelijke middelen.	50%	€ 250.000	€ 125.000
----	---	-----	-----------	-----------

Bedrijfsvoering

<u>Schadeclaims</u>				
De gemeente kan schadeclaims ontvangen als gevolg van activiteiten die zij verricht. De vraag is of we in een dergelijke situatie aansprakelijk gesteld kunnen worden. Wij zijn daarvoor verzekerd. Het risico betreft schadeclaims, waarvoor we niet of maar deels zijn verzekerd.				
9.	▪ Verwachte jaarlijkse schadeclaims die niet specifiek zijn gekoppeld aan dossiers	90%	€ 10.000	€ 9.000
	▪ Claims in het kader van rechtszaken (specifieke dossiers)	25%	€ 280.000	€ 70.000
	▪ Mogelijke planschadeclaims	25%	€ 100.000	€ 25.000

<u>Wet Ketenaansprakelijkheid</u>				
De gemeente kan op grond van de Wet Ketenaansprakelijkheid aangesproken worden voor het niet afdragen van belastingen en premies sociale verzekeringen door aannemers of inleenpersoneel. In het kader van deze wet is de gemeente niet aansprakelijk wanneer het de aanleg van gemeenschapsvoorzieningen betreft, zoals wegen en rioleringen in openbaar gebied. Voor projecten die niet over openbare voorzieningen gaan, is de wet van toepassing. Denk hierbij aan het ophogen van bouwterreinen en andere zaken, voor de verkoop bestemd. Risico beperkende maatregelen bij deze projecten kunnen o.a. zijn: het opvragen van verklaringen van goed betalingsgedrag alsook rechtstreekse storting van de af te dragen loonheffingen en omzetbelasting op rekening van de Belastingdienst of op een geblokkeerde rekening.				
10.	Aansprakelijkheidsstelling voor het niet afdragen van sociale lasten en premies door aannemers of inleenpersoneel.	25%	€ 100.000	€ 25.000

<u>Gegevensbescherming en informatiebeveiliging</u>				
Per 25 mei 2016 is de Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) in werking getreden. Vanaf 25 mei 2018 moet de Verordening worden toegepast. Het gaat om alles wat gegevensverwerkende organisaties moeten doen om ervoor te zorgen dat de regels opgenomen in de AVG worden nageleefd en dat hierover verantwoording wordt afgelegd. Als gemeente hebben wij hierin een eigen verantwoordelijkheid, al dan niet in samenwerking met de GRSK. Op dit moment wordt een businesscase opgesteld om te inventariseren welke knelpunten er zijn en welke maatregelen genomen moeten worden.				
11.	Naar verwachting is de uitkomst dat zowel op formatief vlak als op het gebied van informatiebeveiliging aanvullende middelen nodig zijn.	75%	€ 120.000	€ 90.000

Programma 10 "Financiën"

<u>Garantstellingen</u>				
In 2012 is het WBO verkocht aan Laurentius in Breda. In 2013 heeft Laurentius haar Oirschotse bezittingen verkocht aan de corporatie Wooninc. Voor de financiering van het aandeel van niet sociale huurwoningen betrokken bij de verkoop, heeft Wooninc. een gemeentegarantie gekregen van € 11,8 miljoen. Het risico bestaat dat Wooninc. op enig moment niet aan de rente- en aflossingsverplichtingen kan voldoen, waardoor de betrokken bank de gemeente aanspreekt op garantstelling. Onderzoek door een accountantskantoor heeft aangetoond dat Wooninc. een solide partner is. Dit beeld wordt bevestigd in hun jaarverslag 2016.				
12.	▪ Het aanspreken van de gemeente op haar garantstelling. In dat geval maakt de gemeente gebruik van haar eerste recht van hypotheek en verkoopt het betreffende vastgoed. Het risico is dat de opbrengst onvoldoende is.	10%	€ 8.599.950	€ 860.000

Totaal				€ 1.951.500
--------	--	--	--	-------------

Risicokaart

